

HARALD HAUPTMANN (1936–2018)

La începutul lunii august s-a stins o altă personalitate de frunte a mediului academic german, o personalitate care și-a dedicat întreaga activitate cercetării preistoriei europene și asiatice, cel care a fost, pentru aproape un deceniu și jumătate, directorul Institutului de Istorie străveche și veche a Universității Ruprecht-Karls din Heidelberg, s-a stins profesorul Harald Hauptmann.

Născut la 19 aprilie 1936 la Ratkau, o localitate din Silezia, pe actualul teritoriu al Cehiei, Harald Hauptmann a studiat la universitățile din Tübingen, Saarbrücken și Heidelberg. La Heidelberg, sub coordonarea profesorului Vladimir Miložčić, în 1964 își încununează studiile cu lucrarea de absolvire *Die Keramik der Dimini- und Larissa Zeit aus den Magulen Arapi, Argissa und Otzaki*, ce va fi publicată parțial, în anul 1969, împreună cu magistrul său, sub titlul *Die Funde der frühen Dimini-Zeit aus der Arapi-Magula, Thessalien*, în prestigioasa serie de monografii a Universității din Heidelberg, *Beiträge zur ur- und frühgeschichtlichen Archäologie des Mittelmeerkulturraumes*.

După absolvire, între 1965 și 1966 beneficiază de o bursă oferită pentru cei mai merituoși absolvenți de Institutul German de Arheologie, care îi permite să întreprindă o călătorie de studii în timpul căreia și-a desăvârșit cunoștințele asupra materialelor arheologice din diferitele muzee și situri din Europa și Asia. Imediat după finalizarea bursei și până în 1971, Harald Hauptmann este angajat ca referent pentru Preistoria Asiei Mici la Secția din Istanbul a Institutului German de Arheologie, de care, sentimental și profesional, nu se va despărți până la trecerea la cele veșnice. În această perioadă, Harald Hauptmann a participat la săpăturile conduse de Kurt Bittel de la Boğazköy (1966–1967) și a inițiat și condus cercetările din valea superioară a Eufratului, de la Norşuntepe (1968–1974).

În 1972 ocupă prin concurs postul de asistent la *Seminar für Vorderasiatische Altertumskunde der Freien Universität Berlin*, unde, în 1978, își susține și teza de abilitare, fapt ce i-a permis să concureze și să ocupe în 1980 postul de profesor la Universitatea din Heidelberg, unde va desfășura o meritorie activitate didactică până la pensionarea sa în 1994.

În această calitate profesorul Harald Hauptmann a format și îndrumat generații de arheologi și a format cadre universitare care fac cinste mediului academic german, cercetării trecutului îndepărtat al Europei și Asiei. Prin prestigiul său și atitudinea sa constantă orientată către studiu, prin crezul său că biblioteca este un loc important și esențial fără de care procesul de instruire și cunoaștere nu poate fi conceput, Harald Hauptmann a acordat, printr-un demers continuu și laborios, o atenție deosebită îmbogățirii fondului de carte al bibliotecii Institutului, a continuat și dezvoltat politica de schimburi interbibliotecare cu alte instituții de profil din lume, inițiată de predecesorul său. Această grijă a mers până acolo încât și-a încurajat studenții și doctoranzii, dar și oaspeții și invitații Institutului, să îmbogățească fondul de carte prin donarea volumelor publicate de diferitele instituții pe care aceștia le vizitau sau din care făceau parte. Rezultatul acestor eforturi nobile l-am constatat personal în timpul bursei de care am beneficiat la Universitatea din Heidelberg, unde biblioteca a devenit un spațiu catalizator de energii, un instrument de lucru indispensabil, fiind locul în care se puteau consulta aproape toate publicațiile de specialitate apărute în Europa, Asia și America, un loc care a avut un rol deosebit în formarea multor generații de specialiști.

În paralel cu activitatea didactică, Harald Hauptmann a coordonat cercetările arheologice din Asia Mică de la Lidar Höyük (1979–1987), Titriş Höyük (1981–1982), Nevala Çori (1987–1991) și, din 1989, în calitate de director, pe cele din proiectul *Felsbilder und Inschriften am Karakorum Highway* derulat sub egida prestigioasei *Heidelberger Akademie der Wissenschaften*. În cadrul cercetărilor sale profesorul Hauptmann a depășit tradiționalismul metodologiei general aplicată până la acea dată și a acordat o deosebită atenție cercetării individuale a fiecărei unități stratigrafice și înțelegerii stratigrafiei complexe din tellurile abordate. Prin aceasta a obținut rezultate remarcabile reușind să surprindă mai exact contextul cultural al fiecărui strat și legăturile cu alte situri și zone din Eurasia.

După pensionare, Harald Hauptmann a revenit în Turcia în calitate de director al Secției din Istanbul al prestigiosului Institutul German de Arheologie, calitate în care a condus și o serie de cercetări din Turcia și Pakistan, cercetări care au fost încununuate prin publicarea rezultatelor în mai multe volume în seriile *Heidelberger Studien zum Alte Orient*, *Materialen zur Archäologie der Nordgebite Pakistans*, *Archaeologica Euphratica*. Totodată a fost cel care a avut și meritul incontestabil de a fi inițiat cercetările de la Göbekli Tepe, fiind, mai apoi, continuate, până la dispariția sa prematură, de către fostul său student Klaus Schmidt.

Deși axat, în special pe cercetările din Asia, profesorul Harald Hauptmann nu a renunțat la cercetările din sud-estul Europei, coordonând între 1993 și 2004, *Kommission für die Erforschung der Vorgeschichte des Balkans*, care a editat seria *Monografien Internationale Kommission für*

die Erforschung der Vorgeschichte des Balkans (de la volumul 3) și, împreună cu Petre Roman, *Forschungen zur Ur- und Frühgeschichte des Unteren Donauebietes*. Pe plan editorial, activitatea profesorului Hauptmann s-a completat și prin coordonarea editării seriilor *Heidelberger Studien zum Alte Orient*, *Materialen zur Archäologie der Nordgebiete Pakistans*, *Archaeologica Euphratica*, *Archaeologia Heidelbergensia*, ca să le amintim pe cele mai importante.

Prestigiul său binemeritat a făcut ca o serie de instituții științifice și academice din Germania și străinătate să-l aleagă membru: *Heidelberger Akademie der Wissenschaften*, *Sudetendeutschen Akademie der Wissenschaften und Künste*, *Srpska Akademia Nauka i Umetnosti*.

Nu pot încheia aceste câteva rânduri fără a pune pe hârtie și câteva gânduri personale. Am avut privilegiul să-l cunosc pe profesorul Harald Hauptmann în 1984, când, împreună cu studenții și doctoranzii săi, a făcut o vizită în România și pe șantierul de la Parța. Încă de la început m-a impresionat modul deschis și prietenesc cu care își trata discipolii, stima și sprijinul pe care le arăta eforturilor și dorinței lor de a merge pe calea, deloc ușoară, a cercetării arheologice, atenției pe care o acorda explicitării unor detalii importante, dar mai puțin vizibile, din săpătura de la Parța. În semn de aducere aminte îmi permit să adaug acestui articol obituar câteva fotografii inedite din timpul acelei vizite.

Mai apoi, în 1993, la invitația sa am vorbit studenților săi despre cercetările mele din Banat. Cu acel prilej profesorul Hauptmann mi s-a dezvăluit în întreaga să măreție. Pe lângă prietenia cu care m-a onorat încă din primul moment – care mi-a dat iluzia că sunt egalul său – am putut constata cât de vaste și de profunde sunt cunoștințele sale în domeniul arheologiei din spațiul euro-asiatic și cu câtă nobilă generozitate mi le împărtășea. Discutând situația arheologică din neoliticul târziu și eneolitic din Balcani, a relațiilor cu Tesalia și Macedonia, profesorul Hauptmann m-a ajutat să înțeleg complexitatea relațiilor culturale din acest spațiu geografic și mi-a deschis noile abordări în cercetarea Complexului cultural Foeni-Petrești și a legăturilor genetice ale acestuia cu Balcanii și Macedonia. De atunci, ori-de-câte-ori aveam șansa să îl întâlnesc, din interes firesc – și nu dintr-o politețe formală – se interesa de noutățile pe care le-au adus cercetările mele, rezultate care, într-o bună măsură, i se datorau. Mai apoi, atunci când a observat că informațiile livrești nu-mi sunt suficiente pentru aprofundarea unor chestiuni, a fost persoana care mi-a facilitat vizite în Grecia și, prin relațiile sale personale, mi-a înlesnit accesul la studierea materialelor neolitice și eneolitice din Tesalia și Macedonia. Pentru toate acestea profesorul Harald Hauptmann a fost și dascălul și mentorul meu și îi voi purta veșnic o aleasă și neclintită recunoștință.

Opto sit tibi terra levis, carissime magister.

Florin Drașovean

